Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 242. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 242. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 13, 1952. VOL. LX.

ТРУМАН НЕ ДБАЄ ПРО ПІДТРИМКУ ВІД ПРЕСИ

Вашингтон. — Підчас пресової конференції, през. Труман заявив, що не дбає про те, що пише про нього й демократичних кандидатів преса в своїх редакційних статтях, як довго газети подають правду в звідомленнях про їх працю. Він казав, що багато газет передають новинки перекручені, одначе не назвав цих газет, бо кореспонденти знають про це. Президент твердив, що не багато газет підтримували його в 1948 р. бо на всіх 1,798 щоденників в ЗДА тільки 10.3 відсотків в редакційних статтях заявлялися за демократичними кандидатами, а майже всі журнали, що мають великий тираж, підтримували разом з великими щоденниками республіканських кандидатів. Тому й поточного року, на думку президента, не становитиме для нього різниці, як будуть писати газети. Труман признав, що думка губ. Стівенсона правильна, що в двопартійній країні існує однопартійна преса. Це тому, що газети — це бизнесові підприємства, які, як і інші великі підприємства, находяться в руках республіканців. Він ще додав, що від тридцяти років він не мав великої підтримки від газет, одначе це йому не шкодило. На запит, яка його думка в справі перемоги сен. Мек Карті при республіканських правиборах у стейті Вісконсін, він заявив, що „немає коментарів", а таку саму відповідь дав і про підтримку Айзенгавера для сен. Дженнера, республіканця з Індіяни. Одначе президент попередив, що у випадку зміни адміністрації через вибір ген. Айзенгавера президентом, ледви, чи можна буде втримати мир тому, що разом з Айзенгавером прийшов би „ізоляціоністичний Конгрес", а це не причиниться до втримання миру, хоч мир це єдиний предмет дискусії перед виборами.

Успіхи Стівенсона в Каліфорнії

Лос Анджелес. — Триденна подорож кандидата Демократичної партії Губ. Адлей Е. Стівенсона для здобуття 32 голосів стейту Каліфорнії у Виборчій Колегії позначилася незвичайною рухливістю кандидата. Крім великої засадничої промови про закордонну політику, що він її виголосив у Сан. Франсіско, — Стівенсон переїхав з десятимінутовими промовами на восьмох залізничих зупинках між Сан Франсіско й Лос Анджелес, а в потязі розмовляв з різними делегаціями, головно каліфорнійських фармерів, — щоб порозумітися з ними в їхніх вимогах. Лос Анджелес це місто де він народився тому 52 роки, тому він відвідав тут свій рідний дім і виголосив окремо дві промови: одну на зібранні Тавн Клюбу, в готелі Балтімор, другу в залі організації „Шрайн". У промовах, губернатор скритикував Республіканську партію і її кандидата, називаючи її — „партією минулого", яка не надається до розв'язування теперішніх проблем. Губернатор розправився основно з закидами корупції, кажучи, що це до нього не стосується. Коли ж в уряді є злі люди, то все таки вони кращі від осіб в приватних підприємствах, в яких марнуються безконтрольно мільйони гроша. Зрештою за нетомагання урядових осіб відповідальні самі виборці, які зосереджують свою увагу на вибір президента, а не дбають про вибір найкращих людей на інші урядові становища.

Дальше губернатор зробив закид загалові, що він не вірить своїм силам, а саме „боротьба між вірою й страхом вирішить долю нашої країни", твердив він. Республіканській партії він саме закинув поширювання страху перед війною, перед комунізмом, перед депресією, а це спиняє працю для добра країни. Корупцію можна покінчити тільки тоді, коли буде прочищене політичне життя Америки і коли настане кінець — „двоякій мірці при виконуванні законів".

Промовці на конвенції Американської Федерації Праці

Ню Йорк. — Американська Федерація Праці починає свою конвенцію у понеділок 15 вересня, запросивши на неї найвизначніших людей з різних кіл як промовців. При відкритті конвенції будуть промовляти самі урядовці А. Ф. П., а після того вже інші люди. У середу виголосить промову кандидат Республіканської партії, ген. Двайт Д. Айзенгавер, а в понеділок 24 вересня кандидат Демократичної партії, губ. Адлей Е. Стівенсон. Крім них промовлятимуть Аверел Гарріман, директор Взаємної Безпеки, секретар праці Моріс Дж., Тобін, сен. Гербарт Г. Лімен і ін.

Звільняють чергових сімох учителів за комунізм

Ню Йорк. — Міська шкільна рада звільнила дальших сімох учителів зі служби за те, що під час переслухання в сенатській комісії вони відмовилися скласти свої свідоцтва, заслонюючись законом про загрозу для особистої волі. Крім того десять учителів, які вже були відсунені від праці давніше, будуть притягнені до суду за кривоприсягу при свідченні перед комісією. Суд відбудеться в другій половині вересня.

ПОСТУП В ЦИВІЛЬНІЙ АТОМОВІЙ ПРОДУКЦІЇ

Шікаго. — Промовляючи на зібранні інженерів з нагоди сторіччя заснування Американського Товариства Цивільних інженерів, член Комісії Атомової Сили Злучених Держав, Юджін Е. Зукерт ствердив, що, під тиском міжнародних відносин, Америка, впродовж десяти років, придумала не одну атомову зброю, але „цілу родину зброй, яка росте в безупиннім накопичуванні". Зукерт признав, що головне змагання в розгорненні нашої атомової сили звернене на розбудову військової сили, щоб забезпечити світовий мир, одначе, не зважаючи на те, ми будемо мати один, а може й більше ядрових фабрик, що виробляятимуть електрику для потреб промисловости або сітку центральних електрівень швидше ніж впродовж десяти або п'ятнадцятирічного періоду, як ми оцінювали ще недавно". Одначе Зукерт попереджав, щоб з цих його слів ніхто не робив висновку, що він передбачує осягнення цілей ядрової сили, бо з-за оборонних потреб уряд мусів допильнувати виробу атомової зброї без уваги на велитенські видатки. З цим зв'язана безконечна кількість інших проблем, між ін. забепека перед шпигунством, добро населення, що живе в околиці фабрик, що продукують атомову енергію і т. п:

АЧЕСОН НАЗИВАЄ РЕСПУБЛІКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ „РЕЦЕПТОЮ НА КАТАСТРОФУ"

Канзас Сиrі. — Секретар стейту Дін Ачесон у своїй промові про закордонну політику на з'їзді Незалежного Товариства Машиністів скритикував своїх критиків, тобто республіканців, кажучи, що домагання „динамічної" закордонної політики може стати „рецептою на катастрофу". Промова Ачесона була розголошена наперед як непартійна, одначе, виголошуючи її, він заторкнув аргументи ген. Айзенгавера й Республіканської партії, не називаючи нікого по імені. Він виставив проти них закид, що вони самі перешкоджали адміністрації Трумана в його протикомуністичній політиці, хоч одночасно вимагали „динамічної, позитивної й твердої" дії. Щодо визволення поневолених народів силою, то, казав Ачесон, „така рада не є ані реалістична ані відповідальна, бо вона може привести до нещастя.

Заки Ачесон перейшов до відповіди на закиди партійних противників, він дав основний виклад теперішньої закордонної політики Злучених Держав. Ачесон вважає комуністичну Росію за головного ворога Америки й цілого вільного світу тому, що вона поставила собі за ціль підкорити увесь вільний світ. Для осягнення такої цілі Совєти вживають найрізнородніших засобів, на які єдина відповідь — це створення оборонної сили. Америка, опинилася в проводі світу, організує цю силу, як у себе вдома, так і закордоном. Це пізнати з Пляну Маршала, з допомоги для Греції й Туреччини, з організації Північно Атлантійського Пакту й інших потягнень. Щойно під заслоною сили можна послідовно дати відсіч агресорам, одначе на це треба часу й безупинної дії. Така праця це ота „динамічна" дія, якої вимагають партійні противники словами, одначе самі слова, хоч би як гомінки, не стримають ворога. „Ми не можемо йти мостом блискучих прикметників через теперішню небезпеку", заявив секретар стейту при кінці своєї півгодинної промови. — На конвенції промовляв теж канадійський міністер праці, Мілтон Ф. Гег, який твердив, що американське й канадське робітництво це сила, що зможе забезпечити наші вольності без уваги в якім конкуренційнім таборі вони залишаться. Секретар праці Моріс Дж. Тобін вимагав скасування закону Тефта-Гартлі.

Айзенгавер і Тефт на нараді в Ню Йорку

Ню Йорк. — Кандидат Республіканської партії, ген. Д. Айзенгавер, прийняв у п'ятницю в год. 7:30 ранку на сніданні свого переможеного суперника, сен. Роберта А. Тефта, який приїхав для цього з Сінсіннаті, Огайо. Зустріч підготовили заздалегідь приятелі обидвох суперників, — пробуючи вирівняти непорозуміння, які виринули між Айзенгавером і Тефтом ще перед Краєвою Республіканською Конвенцією, що відбулася з початком липня в Шікаго. З уваги на те, що демократи закидують безупину республіканцям, що вони роздвоєні в своїх цілях, від висліду зустрічі обидвох республіканських провідників — може залежати вибір президентом генерала Айзенгавера. Тефт має по своєму боці майже половину республіканських округ, отже свідомий своєї сили. Він має свої застереження, якщо йде про його участь у передвиборчій кампанії. Загальне переконання в партійних колах таке, що треба ще буде більше переговорів, щоб осягнути повну згоду Тефта на незастережну участь в агітації за Айзенгавера.

Позика Пакістанові на закуп пшениці

Вашингтон. — У найближчому часі буде офіційно сповіщено про признання позики Пакістанові для закупу пшениці. Сповіщення це вийде від Експортово-Імпортового банку, який позичає урядові Пакістану 15 мільйонів долярів, за які ця країна може закупити на світових ринках 150 тисяч тон пшениці. Пакістан тепер перебуває під загрозою недостачі харчів для свого населення, і ця недостача може набрати загрозливих розмірів у половині жовтня, якщо до того часу не надійдуть великі транспорти харчів із закордону. Згідно з відомостями з Пакістану, з ринків у Карачі цілковито зникнув один з підставових продуктів відживлення населення — риж. Урядові чинники у Вашингтоні дуже стримані в повідомленнях про подробиці розмов, на тій підставі, що ці розмови ще не закінчені, хоч немає сумніву, що позика для відхилення загрози голоду в Пакістані буде своєчасно признана цій країні. Цій справі сприяє Агенція Загальної Безпеки, хоч ЗДА не мають договору про загальну безпеку з Пакістаном.

Податковий поборець стане перед судом за неплачення власного податку

Ню Йорк. — Даніел А. Болік з Бруклина, колишній другий з черги найважливіший податковий урядовець, поставлений в стан обвинувачення федеральною слідчою судейською лавою за те, що в часі свого урядування при побиранні податків він не заплатив власного податку висотою 7,444 упродовж п'яти років. Якщоб йому довели вину, він може дістати 25 років в'язниці й 50,000 дол. грошевої кари. Його справи були предметом слідства в Палаті Репрезентантів, одначе там він відмовився від зізнань, кажучи, що його справа находиться вже під слідством судейської великої лави в Брукліні. Він стане перед судом 23 вересня. Від 1948 до 1951 р. він був другим найважливішим урядовцем в Бюрі Внутрішніх Прибутків у Вашингтоні. Тепер він обвинувачений разом з двома іншими податковими урядовцями з Бруклина, а саме з Джозефом Д. Нунаном і Б. Е. Олсоном. Болік виказав, що він мав 54,771 дол. особистого доходу за роки 1946-1950, міжтим судейська слідча лава винайшла, що його прибутки досягнули суми 883,314 дол.

Помер Яків Корнат в Ню Йорку

Ню Йорк. — Один з колишніх чільних громадських діячів, Яків Корнат, помер на серцеву недугу в середу 10 вересня в 68 році життя. Він приїхав до Америки більше ніж 40 років тому і відзначався великою рухливістю в так званих тодішніх „поступових" колах української молоді. Оженившися, звернув багато уваги на аматорські вистави завдяки тому, що його жінка Емілія, відзначалася співацьким талантом і виступала в різних ролях на сцені, головно в українських операх. Небіжчик був одним з основників Українського Демократичного Клюбу тому понад 30 років, в якому був довгорічним урядником. Похорон небіжчика відбудеться з похоронного заведення Яреми при Сьомій вулиці до церкви св. Юрія, а звідси на Кальварійський цвинтар в суботу в 9 год. ранку.

50.000-ний РАНЕНИЙ З КОРЕЇ

Стрілець Френк Р. Йокум, 20-літній юнак з Алентавн, Пенсилвенія, це вже 50,000-ний з черги поранений в Кореї американський вояк, якого перевезено літаком назад до дому. Йокум був поранений в ногу відламками гранати. На летовищі в Каліфорнії його привітали фільмові артисти Френсіс Ланґфорд та її чоловік Джан Голл. На другій сторінці в цьому числі надрукований лист одного з українських юнаків, що борються в рядах американської армії проти комуністичного ворога людства в Кореї

НАЙБІЛЬШІ В ІСТОРІЇ МАНЕВРИ АЛІЯНТСЬКОЇ ФЛЬОТИ НА ЕВРОПЕЙСЬКИХ ВОДАХ

Ґрінок, Шотляндія. — В суботу 13-го вересня на европейських водах починаються найбільші в модерній історії воєнні вправи аліянтської фльоти, які названо „Вправи Мейнбрейс" В маневрах візьмуть участь: одинадцять авіоматок, два лінійники і понад 180 крейсерів, нищильників та інших кораблів, разом з військами і літаками. Головну ролю в маневрах гратимуть кораблі та літаки Злучених Держав, Британії, Канади, Норвегії і Данії, хоч в загальному в тих вправах буде заступлених десять країн Атлантійського Пакту. Маневри триватимуть до 25-го вересня і простягатимуться від Арктики до Кільського каналу на Балтику та від Ісляндії до Шотляндії. Всіх понад 80,000 старшин і вояків братиме участь в тих маневрах, подібно як і понад 1,000 літаків з авіоматок та сухопутніх баз. Це будуть перші маневри воєнно-морських збройних сил країн Атлантійського Пакту під верховним командуванням адмірала МекКормика та спільно з командуванням ген. Ріджвеєм сухопутніми аліянтськими збройними силами в Европі. Комуністична преса і пропаганда від довшого часу вела гостру кампанію проти цих маневрів, називаючи їх „провокацією" Совєтського Союзу та намагаючись відстрашити від них малі европейські країни.

100,000 вояків на маневрах в Італії

Удіна, Італія. — Коло сто тисяч вояків бере участь у великих воєнних вправах збройних сил Атлантійського Пакту в районі просмику Удіно, приготовляючись до оборони Південної Европи перед можливим нападом. В маневрах заангажовані італійські вояки, підпорядковані спільному аліянтському командуванню, як теж з'єднання італійської і американської авіяції. Маневри триватимуть десять днів і це перші воєнні вправи комбінованих аліянтських збройних сил в тій частині Европи. Пригадується, що просмик Удіно, в районі якого відбуваються маневри, становив завжди історичний шлях наїзду на Італію.

Ген. Ґунтер не передбачує „визвольної війни"

Париж. — Ген. Алфред Ґунтер, шеф штабу очолюваного ген. Риджвеєм головного командування аліянтських збройних сил в Европі, — заявив в одному інтерв'ю, що він не бачить інших можливостей визволення поневолених совєтами народів, як тільки у війні, але рівночасно додав, що про таку війну не може бути мови. Проблема визволення поневолених Москвою народів за залізною заслоною набрала великого значення після виступу ген. Айзенгавера на конвенції Американського Леґіону, під час якого він заявив, що американці не можуть мати — „спокійного сумління" так довго, доки загарбані Совєтами країни не будуть знову вільні. Ген. Ґунтер в своєму інтерв'ю, — надрукованому в швайцарській пресі, заявив: „Це абсолютно необхідно підтримати надію народів, які живуть за залізною заслоною. Але я вірю, що ми можемо визволити їх без війни. Проте про започаткування такої війни не може бути мови."

Ерітрея федерується з Абесінією

Аддіс Абеба, Абесінія. — Імператор Гайлі Селассі підписав акт федерації найстаршої бувшої італійської колонії Ерітреї з абесінською імперією. Після того нова ерітрейська адміністрація складе присягу перед імператором в Асмарі. Згідно з конституцією Ерітрея буде мати повну автономію, а тільки закордонні справи, валюта і торгівля буде під спільною абесінською кермою. Пляни федерації Ерітреї з Абесінією схвалили Об'єднані Нації в грудні 1950 року. Досі Ерітрея була під англійським зарядом, але 22 вересня англійці передадуть керму влади ерітрейцям. Ерітрея має 50,000 квадр. миль, і один мільйон населення. Там досі ще живуть 17,500 італійців. Англійська королева Єлисавета і міністер закордонних справ Іден вислали побажання абесінському імператорові.

П. Г. СПААК ОЧОЛЮЄ АСАМБЛЕЮ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

Страсбурґ, Франція. — Поль-Генрі Спаак, відомий бельгійський соціяліст і державний муж, був обраний вчора першим головою Асамблеї Европейської Господарської Спільноти, створеної на підставі Пляну Шумана та яка передбачує злиття вугільної і сталевої індустрії шістьох західно-европейських країн: Франції, Бельгії, Голандії, Люксембурґу, Німеччини та Італії. На своїм порядку нарад на сьогодні Асамблея має розгляд спільної французько-італійської пропозиції щодо можливостей теж політичної федерації згаданих країн. Тому, що Спаак вже від деякого часу входить за одного з головних визнавців ідеї европейської федерації, його вибір на голову Асамблеї Пляну Мумана вважається вже до деякої міри познакою, що Асамблея, яку творять 78 членів парляментів приналежних до того Пляну країн, одобрює концепцію федерації. При цьому звертається увагу, що Спаак був вибраний головою Асамблеї радше по партійній, ніж по національній лінії. На голову Асамблеї було двох кандидатів: соціяліст Спаак і д-р Гайнріх фон Брентано, християнсько-демократичний член західно-німецького парляменту. Кандидатуру Спаака видвигнули і піддержували 38 переважно соціялістичних членів парляментів з шістьох країн, до яких опісля долучилося ще інших десять голосів. За фон Брентаном голосувало 30 членів переважно католицьких партій з усіх шістьох країн. Німецький канцлер і міністр закордонних справ д-р Конрад Аденауер, що є головою Ради Міністрів Пляну Шумана, представив Асамблеї формальну прийняту тою Радою резолюцію, яка рекомендує Асамблеї розглянути французько-італійську пропозицію щодо політичної федерації об'єднаних Пляном Шумана країн. В своїм вступнім слові д-р Аденауер заявив, що це є „місія, яка — на випадок її виконання — допоможе закріпити Европу, врятувати і зберігти нашу цивілізацію та вдержати мир в світі".

Переговори в Кореї знову відложено

Токіо. — Аліянтські і комуністичні представники в Панмунджом, після вже шостої з черги однотижневої перерви, зійшлися вчора на спільні наради, які тривали пів години. Не потрапивши проломити — „мертвої точки" суперечностей щодо обміну полонених, рішено перервати наради знову на один тиждень, цим разом вже сьомий з черги. Нове відложення нарад не було несподіванкою, бо його загально очікувано. Попередніх перерв домагався голова аліянтської делеґації ген. Гаррісон, стверджуючи, що комуністи не запропонували жадної конкретної розв'язки теперішніх суперечностей після того, як аліянти сказали своє „останнє слово." Комуністи, як відомо, домагаються примусової репатріяції всіх полонених, тоді коли аліянти обстоюють тільки добровільну базу репатріяції. Під час перерви в нарадах минулого тижня з усіх комуністичних заяв і голосів та з комуністичної пропаганди виходило недвозначно, що червоні не думають не тільки відступати від свого становища в справі полонених, але не плянують теж будь-якої його „модифікації". Тому то й нове перервання нарад не було жадною несподіванкою. Чергові наради мали б відбутися 20-го вересня. В аліянтських колах щораз більше закріплюється переконання, що червоні не бажають собі перемир'я в Кореї і використовують переговори в Панмунджом тільки на те, щоб „виграти на часі" та розбудувати свої сили до нової агресії.

Совєти в Берліні знову відкрили шлях для американців

Берлін. — Ген. Василь Чуйков, голова совєтської контрольної комісії в Німеччині, поінформував вчора американську головну квартиру, — що аліянтській військовій поліції знову дозволиться користуватися приблизно одною милею битого шляху через совєтський сектор для переходу до аліянтського контрольного пункту між Західним Берліном і совєтською зоною. Непорозуміння в цій справі тривали вже від кількох днів. Раніше аліянти користувалися цим полученням без будь-яких перешкод і застережень із совєтського боку. — Щойно кілька днів тому совєтські вояки не перепустили аліянтської військової поліції тим шляхом, заставляючи їх користуватись бічною і другорядною дорогою. Це викликало гострий протест з боку американського високого комісара Доннелі і тоді большевики впродовж одного дня були відкрили дорогу, але чергового дня аліянти знову зустрілись з тою самою совєтською забороною. Черговий рішучий спротив комісара Доннелі видно переконав совєтського команданта, що з цею забороною він далеко не зайде і тому він поінформував американську головну квартиру, що заборона була „припадком" та що аліянти можуть дальше користуватись тим шляхом без перешкоди.

НЕСПОДІВАНЕ ВІДНОВЛЕННЯ НАФТОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ В ІРАНІ

Тегеран, Іран. — Англія та Іран несподівано відновили нафтові переговори, які довший час стояли на мертвому пункті. Англійський шарже д'афер Джордж Мідлетон відвідав прем'єра Моссадека і вони згодилися ще раз обговорити спірні справи нафтового порозуміння. Прем'єр Моссадек відкликав свій плян на найближчий час, щоб негайно приступити до розмов. Орган національного фронту „Вахтер Емруз", до якого належить прем'єр Моссадек, повідомляє, що англійський шарже д'афер Мідлетон сповістив прем'єра Моссадека про нові англійські пропозиції, та що уповноважений дати вияснення в справі недавньої пропозиції Черчила-Трумана в справі розв'язки нафтового непорозуміння. Спірними справами досі були такі проблеми: висота відшкодовання англійцям за нафтові інвестиції та заплачення цією спілкою належних Іранові податків у висоті 49,000,000 фунтів (137,000,000 долярів). Відкликано засідання сенату і нижчої посольської палати, які мали схвалити відкинення прем'єром Моссадеком пропозиції Черчила-Трумана. Національна Іранська Нафтова Спілка, яка перебрала удержавлену нафту, поробила малі контракти з деякими державами, але не знати, чи знайдуться нафтоналивні судна, що змогли б перевезти продану нафту.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$6.50	Six months	$6.50
На три місяці	$3.50	Three months	$3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЕВРОПА НА ПЕРЕЛОМІ

Небагато людей здає собі сьогодні вповні справу з тих найглибших перемін що заходять у вільній ще частині Европи, в її політичній і господарській структурі, в її оборонній підготові, та насамперед в політичній ментальності і філософії европейських народів. Здається, що там довершується тепер одна з найглибших і найосновніших революцій новітніх часів, яка може становити стомилевий крок вперед в розвитку концепції суспільного і державного ладу. Конкретно маємо на думці творену в багатьох формах і видах европейську спільноту народів.

Впродовж цього тижня в Люксембургу і в Страсбургу у Франції відбулася низка нарад міністрів закордонних і господарських справ шістьох західно-европейських країн, що підписали договір про здійснення Пляну Шумана відносно злиття сталевої і вугільної індустрії та створення спільного ринку: Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Голандії і Люксембургу. До цеї спільноти не приступила формально Британія, маючи на увазі свої окремі зобов'язання відносно країн британської імперії, але вона цілком виразно цей блок підтримує та заповідає свою співпрацю з ним, подібно, як це роблять Злучені Держави Америки.

Приступаючи до здійснювання Пляну Шумана, договірні країни створили насамперед „Верховну Владу" того спільного пляну, надаючи їй понад-національні виконавчі повновласті. На чолі тої Верховної Влади став француз Жан Бонне. В дальшому створено Раду Міністрів, що складається з міністрів закордонних справ шістьох договірних країн та на чолі якої стоїть західно-німецький канцлер і міністер закордонних справ д-р Конрад Аденауер. Черговим органом тої спільноти постала спільна Асамблея, зложена з 78 членів парляментів усіх шістьох договірних країн. Тепер Рада Міністрів одноголосно прийняла резолюцію, доручаючи цій Асамблеї розглянути спільну французько-італійську пропозицію про поширення теперішньої господарської спільноти на політичну, включно до федерації.

Всі ці „спільноти" і федераційні пляни ще в своїй першій стадії, всі вони ще можуть бути змінювані, доповнювані та евентуально навіть відкинені, але сама концепція такого розвитку не може залишитися без рішального впливу на дальші події. Це тим більше, що всі ці пляни і поступове їх здійснювання виникли як життєва конечність і необхідність не тільки для тих країн і народів, які беруть в цьому безпосередню участь, але й для цілого, зв'язаного з ними міжнародного комплексу. Плян Маршала, Атлантийський Пакт, Европейська Оборонна Спільнота — це були етапи, які попередили Плян Шумана й теперішні пляни европейської федерації. Вони виникли із свідомости, що сьогодні світ направду „замалий" і кожна країна одинцем направду заслаба, щоб могти вдержатися на поверхні життя, щоб могти розв'язувати всі свої внутрішні та закордонні труднощі і — найважливіше — щоб могти самій оборонитися перед смертельною загрозою червоного імперіялізму.

Сама концепція федерації не є нова і вона в різних формах і видах вже існувала та ще існує. Але федераційна концепція, що назріває і реалізується в Західній Европі цілком інша і процес її розвитку цілком відмінний від всіх існуючих досі. Тут бо її вирішують направду вповні вільні і суверенні народи і вирішують її не під примусом, але з власної свідомости і бажання. Тут немає ані „старших" ані „молодших" братів", немає ані великих ані малих народів, але направду рівноправні нації, з величезними окремими державними і культурними традиціями, які доброю волею, взаємною пошаною і респектом хотіли б скинути із своїх рамен ввесь тягар взаємних історичних непорозумінь, суперечностей і конфліктів та разом, спільною і дружньою працею і співпрацею піти до кращого майбутнього.

Ніхто в світі, а вже найменше саме ці европейські народи, не мають, здається, ілюзій щодо труднощів і перешкод на цьому шляху. Це ж бо направду одна з найбільш радикальних революцій, які записала історія і з якої вона зродилася. І хоча здійснення тої глибокої революції ще далеке і трудне, але вже сама свідомість її та надія на краще може додати цим народам сили не зупинитись в половині дороги.

УКРАЇНЦІ В КОРЕЇ

Відомо, що в Американській Армії, яка під прапором Об'єднаних Націй та поруч військ частин інших народів, обороняє волю, незалежність та людську гідність перед навалою комуністичних орд, боряться і проливають свою кров теж юнаки, що гордо називаються українцями. Між ними є ті, що народились і виросли в Америці, але є теж ті, що опинились в Америці, а народились на українській землі, з якої вигнав їх той сам жорстокий комуністичний ворог, проти якого вони боряться в Кореї. Вони, ці українські юнаки, що називають Америку своєю прибраною Батьківщиною, знають за всіх знають, що це значить большевицька неволя, а зазнавши в своєму молодому віці теж американської волі, вони теж краще за всіх знають за що вони боряться. Лист старшого десятника Американської Армії Остапа Стромецького до редакції „Свободи" це потверджує. В листі, датованому в Кореї 1-го вересня, написано:

В Кореї про Україну і українців!

Небо вкрилося сотнями зір. Повільно вийшов повний місяць. Земля віддихала важко після цілоденної спеки. Великі маси пари підносилися над рижовими полями. Темносірі вершки гір немов ворушилися в очах маршуючих, що повільною ходою ступали вперед. Десь далеко відзивався пугач, час до часу знималися стада диких качок і летіли далеч шукаючи захисту.

Повітря прошивали ескадри літаків, а свист турбо-моторів змішувався з другим до нього подібним, що творили стрільна важких гармат, зустрічно прямуючи одні на північ, а другі на південь. З-поміж гірських смуг, що покрили терен великого півострова, виринав специфічно-лисий вершок гори, що уявляє собою велику підкову.

Ми зближались.

Небагато юнаків у воєнно-пластових, подібних до теперішньої одностроях. Розриви ворожих мінаметних стрілен, що лякливо збагачували шум і гамір ночі, звернули на себе особливу увагу юнаків.

„Банкер Гіл" — хтось прошепотів несміло. По хвилині група зблизилась до підковогори. Протявши загороду з колючого дроту, обережно почали слідкувати за міновим полем.

— Бойко ось тут — озвався великого росту кремезний юнак, всім відомий завдяки його силі. Він родом з Києва і всі зовуть його „Свід", хоча він українець. Останньо іменували його на старшого десятника.

Сітка тоненьких дротів, що сполучала ряд протипіхотних мін, повільно ставала нешкідливою.

Мінаметні стрільна перелітали понад нашими головами, а потім рили землю, жадібно шукаючи жертв.

Мінове поле осталось далеко за нами, тільки лиса гора здивовано дивилась на нас і немов говорила: вертайтесь, бо їх тут дуже багато.

Справді багато. Наші очі оглядали ворожі становища, а розум записував все потрібне, цікаве... Густо розсіяні ворожі бункри творили добру оборонну систему, а для кулеметів - максимів із жадобою виглядали із своїх гнізд.

Стрілки годинника показували першу, коли ми почали відступати. Чотовий Бойко радів, що з успіхом і без втрат виконали завдання. Раділи усі ми, члени т. зв. „Малого чужинецького легіону".

Про нас так пише аліянтська преса в Кореї:

„Члени цього легіону це новоприбулі до Америки з цілого світу".

Аліянтський щоденник „Старс енд Страйпс", що виходить в Кореї, пише:

„Рікон, Ко. Ферст Марін Дівіжен" можна назвати „Малим чужинецьким легіоном", бо в ній маємо добровольців з цілого світу".

На першому місці ставить українців, як невтомних борців проти комуни, а дальше слідують: литовці, німці, вірмени, сирійці, поляки, мальтійці, росіяни, французи, китайці, порторіканці та еспанці.

Велику сторінку присвячує українцям, описуючи життєпис старшого десятника „Світа" (псевдонім), як його батька селянина вивезли на Сибір за те, що не хотів погодитися з колгоспною системою. Згодом, за Гітлера, його брат пішов в підпілля.

При відступі німців він втік із старенькою мамою до Зах. України і тут вступив в ряди УПА, був важко ранений в голову. Після вилікування виїхав до Німеччини.

Згодом, за допомогою Червоного Хреста, виїхав до Америки, де прожив один рік в цивільному житті; після року був покликаний до війська і він радий, що може продовжувати боротьбу проти комуни.

В сотні є ще чотири українці: Чотовий Бойко, родом з Ню Йорку, старший десятник Оскар, ст. дес. Віллі, та десятник Бланді (псевдоніми) родом з України.

Ми, українці в далекій Кореї, свідомо і сміло говоримо про Україну та її народ, про героїчну Повстанську Армію!

При іменуванні на старшого десятника українця Віллі, сотенний звернувся до нього, щоб він промовив до сотні по-українськи. Дзвінко звучали його слова українською мовою, що були потім перекладені по-англійськи. Сотня привітала його рясними оплесками.

Військові репортери фотографували сотню і поодинокі національні групи її членів.

На питання репортери діставали правдиві відповіді свідомих репрезентантів поодиноких національних груп.

Ми українці уявляємо собою 4% цієї сотні, свідомо і гордо несемо наш національний прапор, ми спільно боремося для добра нашої батьківщини.

Ми члени американської військової потуги, віримо в певну перемогу поневолених народів, що страждають у ярмі червоної диктатури.

В далеку Корею доходить до нас щоденник „Свобода". Ми радіємо, читаючи про великі успіхи Українського Конгресового Комітету, що вміло застукав у двері світу а вони відчинилися.

Хоча бувають тут в далекій Кореї сумні хвилини, ми віримо, що ми зуміли побороти труди і переступаємо колоди, що їх різні ворги підставляють, і заговорили голосно на весь світ. Світ спочатку не сміло, а тепер на кожний заклик відгукується.

З далекої Кореї шлемо привіт всім свідомим українцям, що працюють для спільного добра, і звертаємось до тих, що призабули хто вони є із закликом: Схаменіться!

За друзів:
ст. десят. Остап Стромецький.

Іван Кедрин

За справжнє об'єднання колишніх вояків

Коли 29 серпня 1949 року постала у Ню Йорку організація „Об'єднання б. вояків-українців" із основною точкою у статуті, що це дійсне об'єднання всіх українців, які служили в різних арміях і військових формаціях, то це справді була неабияка подія. Подія надзвичайно відрадна, як тріюмф об'єднувальної ідеї бодай на одному невеличкому секторі. Як пригадати, що тоді в салі, в Демократичному Клюбі в Ню Йорку були члени різних комбатантських організацій на еміграції в Німеччині і що там, за еміграції в Европі, на цьому комбатантсько - ветеранському відтинку панувало розбиття, то получення всіх колишніх українських військовиків в одній організації та водночас злука всіх новоприбулих із давніми імігрантами, б. вояками, було доказом великої громадської зрілости. Сам автор цих рядків по нинішній день не є душею переконаний, чи добре було творити нову організацію, чи краще було б всім новоприбулим б. воякам-українцям влитися в існуючу вже в ЗДА „Стрілецьку Громаду", при відповідній зміні її статуту. Однак факт, що самі члени Стрілецької Громади погодилися розв'язати свою організацію та масово ввійти в нову, всеохоплюючу, треба записати на рахунок їхньої вояцької солідарности і їхньої зрілости, що казала їм ставити вище інтерес згідливого об'єднання від сентименту до своєї колишньої організаційної назви. І тому, підсумовуючи всі ці моменти, можна було думати, що б. вояки-українці дадуть направду чудовий приклад ліквідації еміграційного розпорошування і роздріблювання та започаткують на новому американському терені період „комасації" таких організацій. Також здавалося, що і на майбутнє б. українські вояки стануть в американсько-українській громаді тим чинником, що з добрим моральним правом виступатиме з ініціятивою впорядкування громадського життя на різних інших відтинках, силою свого авторитету і своїх зв'язків і свого власного доброго прикладу.

На превеликий жаль, ці сподівання не здійснилися. Читач щоденної української преси в Америці читає із здивуванням раз-у-раз заклики від різних гуртків колишніх українських вояків: оповіщення про збори, заклики до зголошування свого членства, окремі манифестаційні академії і концерти, повідомлення про створення окремих „суверенних" організацій. Поруч із Об'єднанням б. вояків-українців ми маємо в ЗДА вже окремі організації б. вояків УПА, б. членів Української Дивізії, б. Болбочанівців, а навіть вже зпоміж б. членів Української Дивізії, які мали недавно свій з'їзд у Клівленді, засновувалася ще окрема організація вояків з-під Бродів. На сторонніх громадян воно може робити враження, що той елемент, який повинен бути найбільш свідомий правопорядку і певної громадської дисципліни, дає приклад хаотизації відносин. Уже появилася навіть теорія, що треба би засновати „федерацію організацій б. вояків-українців". У практиці це значило б, що Об'єднання б. вояків українців мало б розлетілись на кілька організацій (члени б. УГА, Армії У. Н. Р., б. австрійської та б. польської армій, б. членів Карпатської Січі, та — їдучи за прикладом одної з названих вгорі організацій — поворити окремі організації за окремими бойовими частинами, беручи собі назву від їх командирів). Існуюча кількість українських комбатантських організацій тоді значно помножилася би, а вони цілком вибрали б якусь верхівку, яка була б зайнята напевне тільки лагодженням конфліктів поміж отією масою „суверенних" організацій.

Скрайня теорія про „федерацію" комбатантських організацій є таксамо життєво нездійснима і таксамо довела б до абсурду всяку організовість б. вояків, як друга скрайня теорія, що Об'єднання б. вояків-українців повинно складатися виключно лише з фізичних членів та не допускати до ніяких вужчих організованих клітин. Життя доказало нереальність і такої теорії. Члени Об'єднання, колишні Українські Січові Стрільці, створили внутрі Об'єднання окрему автономну клітину „Братство Усусусів" і воно не пошкодило громадському порядкові: б. усусуси в масі є добрими і здисциплінованими членами Об'єднання, між якими затираються всякі різниці за приналежністю колись до різних військових формацій та залишається те братерство, що лучить вояцьку братію, об'єднану сентиментом до вояцької зброї та — спільною ідеєю, що її виборюється і закріплюється передусім зброєю.

І тому теж останній Делегатський З'їзд ОБВУ прийняв окремою остановою, що внутрі ОБВУ можуть творитися автономні клітини. Помилкою

(Закінчення на стор. 3)

Микола Барвінський

Про партійні непорозуміння в Москві

Совєти від всього світу відгородилися залізною заслоною, як колись китайці своїм муром. Про те, що робиться у Совєтів за тим муром, ми маємо можливість довідатися лише з совєтської преси. Але знов же совєтську пресу треба навчитися читати. Інколи нам тут, перебуваючи на примущеній еміграції, щастить щось вичитати, очевидно між рядками, зі статті якого совєтського вельможі про стан життя під Совєтами. Ми вже звикли до брутальної лайки в совєтській пресі на адресу капіталістичних країн, які очолюються архиімперіялістичними ЗДА, де, мовляв, тепер панує рабство і ввесь нарід поголовно голодує, так що поїли вже всіх собак і котів, а тепер Труман і капіталісти почали їсти увесь робочий люд. Все це нам досить надокучило й не цікавить. Але ось в „Правді" — органі ВКП(б), що виходить в Москві, від 26 цього серпня сам секретар Центрального Комітету ВКП (б) Никита Хрущов вмістив надзвичайно цікаву для нас статтю. Коли ми ознайомимось з цією статтею, то починаємо вірити, що у „товаришів" в Москві, власне, в Кремлі, не все гаразд. В статті, вміщеній в „Правді", Хрущов перераховує недоліки де-яких членів партії, які на сьогодні існують, а саме: „формальний пасивний спротив постановам партії, політична байдужість і розголошення партійних і державних таємниць." Як бачимо, злочини досить поважні. Далі зазначається, що „видатні члени партії приймають на працю (очевидно чи добре оплачувану працю, чи важливу з якихось політичних для їхнього угруповання міркувань) людей за приязню і родинними відзнаками", від себе добавимо, що можливо прийняли людей однодумців. А ще зазначає Хрущов, що деякі комуністи вважають, що існує, мовляв, дві дисципліни: одна для рядових членів партії, а друга для вождів (бо так фактично було й є). Хрущов з обуренням зазначає (тільки це не його власна думка, а „любимого" й „геніяльного"): „Партія не може підтримувати такого нахабно-антипартійного розуміння дисципліни. Це зло мусить бути енергійно викорчуване, оскільки воно підриває партійну і державну дисципліну." Зі всього наведеного можна зробити висновки, поперше: що досить велика різниця поміж поважними членами партії, чи як їх зве Хрущов вельможами, існують розходження в партії ВКП(б). Коли таку статтю наказано написати секретареві ЦК ВКП(б) Хрущову, то, мабуть, як всім добре відомо, починає смердіти від голови. Совєтські сановники почали проявляти неслухняність, а тому пропонується один на одного робити доноси. Для полагодження цього партійного нещастя в новому уставі партії буде зазначено, що має бути введений Контрольний Комітет (раніш існувала Контрольна Комісія). Контрольний Комітет буде мати на місцях свої представництва, які (зверніть увагу!), не будуть пов'язані з місцевими установами партії. Отже для партії в цілому введено нагляд, але для партійних це є НКВД. Далі сказано в новому уставі, що ці представництва Контрольного Комітету на місцях будуть карати партійних порушників. Даючи в своїй статті певний гурт партійців, Хрущов далі зазначає: „Ясно, що партія мусить провадити безпощадну боротьбу проти таких сановників". Ось до чого дійшло у панів „товарищей" з московсько-совєтської партії.

Але мені можуть зауважити, ну і що ж тут цікавого? Негідні з негідниками з собою сваряться, ну і нехай сваряться, а нам що до цього? — Я теж з цим погодився б, бо всі отті московсько-совєтські партійці з морального боку є мертвяки, а тому за виразом Євангелії ми могли б сказати: „Лишім мертвим ховати мертвих". Але справа тут далеко складніша, як здається на початку. „Правда" зазначає, що доноси членів партії є не правом, а обов'язком кожного члена партії, про що й буде зазначено в новому уставі. Подібні явища були в партії в минулому — це за часів теж „безпощадного" нищення комуністичних вельмож: Тугачевського, Зінов'єва, Каменєва, Бухаріна й інших. Що то партійну знать Сталін і його сатрапи знищили, але разом з тим мільйони ні в чому неповинних наших людей теж було знищено сталінськими архинегідниками, ніби як співподвижців цих вельмож. Марна справа було доказувати цим людям свою цілковиту непричетність до справи опальних вельмож. От і тепер Совєтам потрібні робочі руки для виконання каторжних робіт, бо Московська імперія готується стати на прю з вільним демократичним світом. Система московська, комуністично - рабовласницька, нахабно має виступити на боротьбу з системою демократичного вільного світу.

Ми не вдаваємо такого стану, що серед членів комуністичної партії на верхах є непорозуміння, тільки не подумайте, що тут висувається якась ідея, а просто пси гризуться між собою за теплі посади й гойне життя на спинах нещасних рабів. Біда в тім, що всі ці „непорозуміння" у комуністів відбіються на безпартійних селянах, робітниках і інтелігенції. Більше всього пострадають люди в Україні і других колоніяльних народів Московської імперії. Всім їм будуть в НКВД закидати буржуазний націоналізм, хоча опальні вельможі не пов'язані були ні тепер ні в минулому з буржуазним націоналізмом, а коли б взяли були владу до своїх рук опальні вельможі, то так само нищили б буржуазних націоналістів, що намагаються відірватися від Москви. А проте мимо навіть свого бажання ми можемо бути свідками так званого „двірського перевороту". Але від зміни осіб на верху справа мало що зміниться для поневолених Москвою народів і всього світу. Москва червона, рожева, біла, чи зелена має завжди одну й ту ж душу (коли взагалі вона її колинебудь мала), пригнічувати підневольні народи і завжди в минулому та й тепер намагається під різними гаслами то: „водрузіть хрест на св. Софії в Константинополі", то „в одному славянському морі зіллються всі ріки слав'янські", то нарешті „пролетарі всіх країн єднайтесь", ще більше підбити під себе народів і навіть панувати над всім світом. „Москва бо є третій Рим, а четвертому не бувать", а московський нарід є народ Богоносець".

Отже справа тут далеко складніша. Московський нарід сьогодні є хворий, ця хвороба є „манія величности". Московський нарід мусить бути вилікуваний, йому треба прийти до пам'яти. Отже і тут на еміграції росіянам не варто роздувати великоросійського шовинізму, а допомогти сліпому народові прийти до пам'яти, щоб він міг за словами російського поета добре продумати „чим він був, чим він став і що є у його". То в інтересах тож і російського народу, який утворив таку жахливу тюрму народів, московська імперія мусить бути знищена раз і назавжди як страшний ворог всього свободолюбного людства.

Вол. Дорошенко

З МОЇХ СПОГАДІВ

(1)

Мої приятелі й знайомі, а з ті незнайомі, зацікавившися моїми спогадами, міщеними в „Свободі", в-одно наполягають на мене: „Пишіть та пишіть!" Добре це їм казати, але нелегко мені вводити їх волю. Є, правда про що й про кого згадати, бо живучи довгі роки в центрі політичного й культурного життя Західної України — Львові і працюючи в її некоронованій Академії Наук — Науковому Товаристві ім. Шевченка, мені доводилося близько зустрічатися, співпрацювати, або просто бути знайомим з багатьма нашими вченими, письменниками й політичними та громадськими діячами цілої Соборної України. НТШ, його бібліотека, Українська Видавнича Спілка, що притулилась була до Товариства, редакція „Літературно-Наукового „Вістника" — це був той культурний осередок, де вони стрічалися й запризнювалися. Велику ролю відогравали в цьому єднанні такі велетні як проф. Михайло Грушевський та Іван Франко, а особливо довголітній секретар НТШ Володимир Гнатюк, що, сидячи постійно в канцелярії Товариства, держав у своїх руках усі нитки, що в'язали наших діячів з обох сторін історичної прірви. Вікопомна роля НТШ у об'єднанні поділених чужинцями частин „нашої — не своєї землі досі належно не відзначена. Але не про це буде моя мова в поданих нижче рядках. Я хочу тепер спинитися на постаті одного мого приятеля, незабутнього Василя Стефаника. Свою ближчу знайомість з ним, а згодом і приязнь я завдячую саме покійному Гнатюкові. „Люди мруть, і нам дорогу труть", — каже наша приповідка. Тому, поки час, слід зафіксувати на папері, що ще пам'ять зберегла про дорогих покійників. Цим разом — про Василя Стефаника. Чому?

Справа ясна. Не тільки тому, що він вартий того, але головно тому, що про нього так мало у нас писано. Сам Стефаник був дуже скупий на слово, не любив оповідати про себе, про свою творчість, не любив, як то кажуть, звірятися. А тимчасом, як би то цікаво було нам довідатися про нього, як живу людину, як про індивідуальність, про перипетії й пригоди його життя, про його звички й потреби, пригадати його живе слово, його дотепи, його злучні „критичні слівця", які він рікав при тій чи іншій нагоді, а які до друку не дісталися. А тут, як на лихо майже всі ті, що стояли близько Стефаника, всі його добрі знайомі, — товариші і приятелі, пішли з цього світу, нічого, з малими тільки виїнятками, не лишивши нам про нього. Нема вже ні Левка Бачинського, ні Володимира Гнатюка, ні Катрі Гриневичевої, ні Миколи Зачківського, ні Антона Крушельницького, ні Богдана Лепкого, ні Івана Макуха, ні Леся Мартовича, ні Вацлава Морачевського, ні Івана Семанюка (Марка Черемшини), ні Василя Сімовича, ні Миколи Шухевича ні інших... Правда, маємо гарний життєпис Покійного, зладжений пильно і з любовію його наймолодшим сином Юрком (у виданні його „Творів", Укр. В-во у Львові 1943, 2-е вид. Регенсбург 1948), але при всіх своїх гарних прикметах це лише спроба біографії, що зовсім не вичерпує всього, що можна й слід сказати про нашого славного письменника. Тому, гадаю, не зайвими будуть і мої про нього спогади, не зважаючи на всю їх недосконалість. Хіба ж можна дати бодай більш-менш докладний спогад, не маючи під рукою всіх до того необхідних матеріялів — власного архіву й різних друкованих джерел, — не тільки того, що інші писали про нього, — але і взагалі сучасної преси тощо, а покладаючися виключно на свою пам'ять? Тимчасом пам'ять — джерело не завсіди певне: не одне призабулося, ступувалося, не одне може переплуталося, а сконтролювати її, не маючи згаданих вище джерел, неможливо. Проте і в своєму теперішньому вигляді, вони, надіюся, не зважаючи на всю їх фрагментарність, усе ж таки придадуться майбутньому авторові повної біографії Письменника й дослідника його творів.

II.
Моє знайомство з Стефаником.

Як це не дивно, але я, хоч жив у Львові стало від половини 1908 р., познайомився з Стефаником мало не десять років пізніше. Розуміється, особисто, бо як письменника я знав його і шанував здавна. Його оповідання, почавши від першої збірки „Синя книжечка" (Чернівці 1899 р.) читав я ще на студентській лавці. — „Синю книжечку" побачив у-перше в покійного акад. А. Кримського, а інші оповідання, які появлялися в „Літературно-Науковому Вістнику", передплачуючи цей журнал. Читав також і все, що писалося тоді про Стефаника, передовсім блискучі статті Івана Франка в ЛНВ та Лесі Українки в російському марксівському журналі „Жизнь". На Наддніпрянщині Стефаник був загально знаний і цінений письменник, нарівні з Іваном Франком. Його твори часто появлялися в перекладах на російську мову в поступових російських часописах і окремих відтинках — (здебільшого в популярному видавництві в Ростові над Доном „Донская Речь"), між іншим у перекладах Лесі Українки, яка ставляла його дуже високо. А скоро в Росії послабли були цензурні пута, Стефаникові новелі почали появлятися в українських оригіналах і в Києві. Спершу у 3-му томі відомої Антології українського письменства — „Вік", а незабаром і в окремій збірці 1905 р., теж таки видання „Вік"-у. Та й з обличчя був мені Стефаник давно знаний з групи, знятої під час свята Котляревського в Полтаві 1903 р. На жаль я не був на святі не через що інше, як вибуялий український націоналізм: мовляв, чого я поїду на свято, що його влаштовують старі українофіли. Розуміється, я потім дуже жалував свого нерозумного кроку (я й сестер не пустив!), та було пізно. Але й перекочувавши до Львова, довго не міг стрінутися з Стефаником, дарма, що працював у Науковому Товаристві ім. Шевченка, що як я вже згадав, було центральним пунктом зустрічів наших діячів з обох боків Збруча. Правда, ми наддніпрянські еміґранти, якийсь час жили у Львові життям недавно полишеного рідного краю, ремінісценціями своєї минулої революційної роботи, яку силкувалися провадити й закордоном. Тому стояли ми осторонь від оточення й варилися, так сказати б — у власному соку. Але швидко почали виходити з свого ґетта та входити, а згодом і вростати в нове середовище, що нас оточувало, пізнавати людей і досить таки відмінні від російських відносини. Але серед різних зірок на галицько-буковинському небосхилі однієї якось не давалося мені тоді доглянути, — саме Василя Стефаника.

(Продовження буде).

Лев Шанковський

РОЗКЛАД РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ В 1917 РОЦІ

(З нагоди 35-річчя)

(2)

Але повертаємо до розташування російської армії в Україні безпосередньо перед І. Світовою війною. Воно було таке:

VII. Арм. Корпус, штаб: Херсон, дивізії: 13 піша зі штабом у Севастополі і 34. піша зі штабом у Катеринославі.

VIII. Арм. Корпус, штаб: Одеса, дивізії: 14 піша зі штабом у Кишиневі, 15. піша дивізія і 4. стрілецька бригада зі штабами в Одесі і 8 кінна дивізія зі штабом у Кишиневі.

IX. Арм. Корпус зі штабом у Києві та дивізіями: 5 піша зі штабом у Житомирі, 42. піша і 9. кінна дивізії зі штабами в Києві.

X. Арм. Корпус, штаб у Харкові і дивізіями: 9. пішою зі штабом у Полтаві, 31. піша і 10. кінна дивізії зі штабами у Харкові.

XI. Арм. Корпус, штаб: Рівне, дивізії: 11. піша, Луцьк, 32. піша Рівне, 7. кінна Володимир і 11. кінна Дубно.

XII. Ар. Корпус, штаб: Вінниця, дивізії: 12. піша Проскурів, 19. піша Вінниця, 2. стр. бригада Жмеринка і 12. кінна дивізія Проскурів.

XXI. Арм. Корпус, штаб: Київ, дивізії: 33. піша Київ, 44. піша Ніжин.

Крім цього в Україні, були ще розташовані **козацькі** частини, що були складовою частиною автономних козацьких військ. Це були: 1. донська кінна-козацька дивізія на Волині й Холмщині, 2. сводна кубансько-терська кінна козацька дивізія на Поділлі та донська кінно-козацька бригада на Херсонщині.

Очевидно, мобілізація російської армії в 1914 році, значно збільшила її чисельний склад. До зброї покликано т. зв. „другу чергу", з якої створено нові піші й кінні дивізії. Разом, в 1914 році, були створені 44 нові піші дивізії та 4 нові кінні дивізії, що здебільша поповнили існуючі армійські корпуси до трьох-дивізійного складу й дали почин до створення нових кінних корпусів. В 1916 році, покликано до зброї т. зв. „третю чергу", з якої вже створено нові армійські корпуси (26-50) та доведено кількість піших дивізій до 200. Переходило би рямці цієї статті накреслювати участь українського елементу в цих нових формаціях. Нам хочеться підкреслити тільки безмежний трагізм ситуації поневоленого народу, коли дійсно „брат ішов на брата", коли напр. у Галичині, по обох боках фронту кривавились українці. Ось напр. велика кількість зазначених нами корпусів російської армії ввійшла, в 1914 році, в склад III. російської армії ген. Радка-Дімітрієва, якій поставлено завдання „визволити" Галичину. Але спротив цій армії ставили, головно, частини X і XI австрійських корпусів, що складались теж з українців. Одинокий великий кінний бій І. Світової війни, під Ярославицями на Золочівщині, був зведений силами російської кінної дивізії з Харкова й австрійської 4. кінної дивізії зі Львова. В обох дивізіях, велика більшість бійців — це були українці.

Напередодні березневої революції, російська армія була розкинута на великому фронті від Балтійського до Чорного моря і на кавказькому фронті проти Туреччини. В корпусах і дивізіях цієї армії було щонайменше 3 мільйони українців. І коли прийшла революція, українські вояки різних армій, корпусів і дивізій почали творити свої „українські ради" й почали відокремлюватись в окремі українські частини, які підпорядкували себе Українській Центральній Раді через Український Генеральний Військовий Комітет, що став немов українським міністерством військових справ. Не можна казати, щоб цей рух за відокремлення мав підтримку російських команд, навпаки він натрапляв на значні трудноші, що ще й ускладнювались браком українських старшинських кадрів. Проте, коли українські військові частини виявили себе як дисципліновані й надійні бойові частини, то становище російських команд почало мінятись на більше прихильне, хоча повної прихильности українські частини ніколи не здобули. Російські команди мусіли тільки примиритись з фактом існування українських частин і з фактом, що ці частини вважали Український Генеральний Військовий Комітет за свого зверхника.

А втім рух українських вояцьких мас за відокремлення від російської армії не був рухом тільки мілітарним, по суті він був рухом політичним. Полкові, дивізійні, корпусні й армійські **українські ради** підпорядковували себе Українській Центральній Раді як своєму політичному центрові, вони її визнавали не за страх, а за совість. У межах більших військових з'єднань відбувались українські військові з'їзди, що схвалювали **політичні** резолюції. Якщо б усі шовіністи борзописці з кругів російської еміграції хотіли познайомитись з цими резолюціями, їм волосся стало б на голові дубом, бо ці резолюції українських вояцьких мас ішли в своїх побажаннях далеко дальше, як ці побажання, що їх висував під адресою тимчасового російського уряду тодішній український провід. Крім дивізійних, корпусних чи армійських військових з'їздів відбулися також **три** всеукраїнські військові з'їзди. На Першому Військовому З'їзді, що відбувся в Києві, дня 18-21 травня 1917 року, зібралось 700 делеґатів, що репрезентували 900.000 організованих українських вояків і моряків. Цей з'їзд постановив утворити при Українській Центральній Раді Український Генеральний Військовий Комітет. На Другому Військовому З'їзді, що відбувся один місяць пізніше, дня 18-23 червня 1917 року, всупереч **забороні** військового міністра тов. Керенського, було зібраних понад 2000 делеґатів, що вже репрезентували понад 2 мільйони організованих українських вояків та матросів. Нашим російським „демократам" варто нагадати, що тоді писав братній орган „Нового Русского Слова" — „Киевская Мысль" з приводу цього з'їзду. В числі за 11-24 червня 1917 р. репортер цього часопису писав: „Це був гарячий день. Вхід до Народнього Дому був стережений солдатами, що не дозволяли нікому пройти. Всюди ви бачили великі громади солдатів, матросів у білих блюзках і десь-не-десь припадкового „циволя". Поскільки всі делеґати ще не прибули, з'їзд було відкладено до після-обіду. Але щораз нові солдати і щораз нові матроси не переставали надходити. Між прибуваючими було багато старшин. Майже половина учасників мала військові відзначення на грудях, в тому багато лицарів хреста св. Юрія. Були й такі, що були відзначені всіма ступенями хреста св. Юрія. Підсвідомо ви втішались стрункими постатями й вільними рухами матросів. Опалена на сонці молодь справляла враження, що це постаті викуті з бронзи й ви мимохіть ставали очарованими, ви проти своєї волі заражались панівними настроями. Всюди, на площі, імпровізовано мітинґи... „Москва дусить нас, вже триста років вона не дає нам жити" — чуєте голос з товпи. А тут і там ви чуєте різкі голоси: „Російська демократія є проти нас, вона проти України!" Перед музеєм, де можна отримати карти вступу, бачимо море солдатів. Черга тягнулась ген-ген, аж до будинку 1. гімназії. „Так вони заборонили нам з'їзд! Гляди ж, люди збираються як хмари", весело стверджує дебелий солдат. О п'ятій годині після обіду Народний Дім був виповнений по береги. Там не було місця навіть для делеґатів, так, що гостей не допускали. Театр, знизу по верх, заповнений був мужчинами, солдатами й старшинами та матросами. На сцені була президія. Послух і дисципліна були зразкові".

Ось такий допис дав російський репортер до свого часопису. А ми ще дозволимо собі пригадати резолюцію З'їзду: „так довго не залишати Києва, доки Українська Центральна Рада не переміниться в орган державного управління України, навіть проти волі Петрограду". Почуваючи за собою силу українського штика, маючи підтримку широких українських мас, Українська Центральна Рада **проти** волі Петрограду проголосила дня 23 червня 1917 року свій 1. Універсал. Цей універсал проголошено останнього дня нарад Другого Військового З'їзду. Коли серед урочистої тиші залунали перші слова Універсалу, ввесь З'їзд підвівся та по відчитанню універсалу враз з публікою й кореспондентами часописів серед небувалої радости та ентузіязму відспівав навколішки Шевченків „Заповіт".

(Продовження буде)

„БОЯРИНЯ" НА НАРОДНІЙ ДІМ

Як довідуємося з Комітету Придбання Народного Дому в Ню Йорку — Українська Театральна Група (б. члени Студії Й. Гірняка) повторить 20 вересня ц. р. „Боярию" Лесі Українки. Цим разом висококультурна імпреза буде получена і з громадською ціллю, бо ввесь прибуток призначений на Народний Дім. Сподіваємось, що українці Ню Йорку цим разом заповнять по береги театральну залю. Ближчі подробиці будуть своєчасно проголошені.

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Український Шкільний День в неділю дня 10 серпня в городі на Гіґінс Ровд стягнув великі маси українців. Вже о год. 2 по пол. зачинено город для авт з браку місця. Від річки Дісплейнс аж по гайвей Кумберленд по обох боках дороги Гіґінс стояли українські автомашини, а їх власники й пасажири в городі брали участь в Службі Божій, бенкеті й в іншій програмі дня. Український Шкільний День мав не лише зібрати всіх, хто інтересується українською школою, дітьми й взагалі українським життям, але мав причинитися фінансово й до будови нового шкільного будинку, що його плянують ОО. Василіяни. І це йому вдалося. В городі, в присутності єпископа, преосв. Кир Амброза, який в історії Шікаґо записаний як перший, що збудував цілоденну українську школу, були різні промови різних людей, представників організацій і т. п. Інтересне, що за 25 літ, відколи в нас зайшла мода на промови, ми не поступили вперед, бо дальше ті, що виголошують найбільше войовничо-патріотичні промови, найменше складають долярів. А звісно, що без долярів не можна будувати шкіл, народних домів чи вести якунебудь визвольну акцію для України. Вже під вечір, коли сіріло, мала дочка панства Пришляк виграла авто марки Понтіяк. Виграла впала заслужено, бо молода Пришляківна всюди, де треба на наших імпрезах деклямує!

Чемберлейнова „Юкрейн єй Собмерджд Нейшен" книга видана УНСоюзом, має найбільший попит серед американців, що інтересуються українською справою. Виявилося це в Шікаґо під час довгих приготувань до Українського Дня. Зі всіх англійських видань на українські теми, які я підсував американцям до вибору, всі без вийнятку брали Чемберлейна. Виходить, що крім видання важної книжки треба ще важної особи, треба автора з іменем, якому американці повірять на слово. До видань наших (українських) авторів американці ставляться досить скептично.

Банкові українські інституції в нашому місті просперують. Люди мають гроші, добре заробляють, а з приїздом нової іміграції зросла ощадність і попит за „гавзами" та малими фармами. Є випадки, що наші інтеліґентні люди, щоб позбутися фабрики, купують малі фарми й зо кілька акрів піскової землі з драньтивою хатою платять грубі тисячі, бо, мовляв, це під містом й буде добре там завести курячу фарму. Проблема курячих фарм велика і напишу про неї другим разом. А це пишу лише тому, що Український „Трайдент" — позичково-будівельне товариство має багато зголошень на позику на доми й фарми сумнівної вартости. Коли йде про фінансову спроможність наших банкових інституцій, то „Трайдент" досягає мільйона, а кредитова кооператива „Самопоміч" за два роки досягає капіталу 100 тисяч. Одна й друга установа заповіли, що коли ті дві цифри будуть остаточно узгіднені, зорганізують вони з цього приводу окрему банкову імпрезу, де не буде політики, промов, спорів про резолюції, УНРаду й УГВРаду, а де буде мова про господарські проблеми української спільноти в Шікаґо, де буде мова про Народній Дім, Пам'ятник Шевченка і т. п.

Микола Приходько і його книжка „Один з 15 мільйонів" знайшлися на сторінках шікаґовської американської преси. Пишуть про нього, що по його арештуванню совєтською поліцією він в Сибірі став членом родини „мовчазних" невільників і відокремлених душ". Міг він стати безіменним й спочити на сибірському цвинтарищі, де на гробах хрестів не ставлять. Та він мав щастя, утік й сьогодні ми знаємо з його книги про страшні речі російських таборів смерти.

Господарська Вистава в Мілвокі, Віс., крім рогатої худоби, безрог, машинерії різного роду, вистави організації вишколу фармерської молоді, мала ще одну атракцію. Був нею „драєр", себто висушувач, який тішився великим зацікавленням фармерів, а рівночасно фірма, що його продукує, зробила великий бизнес й дістала нагороду.

Тепер вже не мусять журитися фармері, що буде їм в „корн-кріб" плісніти кукурудза, що запариться їм „в біні" збіжжа, що сіно в барні зачне горіти. Електричний або бензиновий „драєр" висушить все на місці без шкоди для фармера. Вигода ще та, що тепер буде можна звозити вогке сіно, невисохлу ще кукурудзу і т. п.

Шікаґо є містом хеміків і бібліотек — стверджує звіт „Нешенел Рісирч Кансіл". В нашому місті є найбільші хемічні ляборaторії секретної атомової сили і т. п. Є 230 величезних ляборaторій досвідного типу, а 716 ляборaторій, що працюють в ділянках металів, скла, будівельних матеріялів, нафти, фармацевтики й десятки різних царин. Разом затруднюють вони 12500 професіональних людей. В парі з хемією йдуть бібліотеки, потрібні для досвідних й наукових цілей, а найбільшою є Джан Крірар в середмістю.

Дивні перегони влаштовують у нас підміські містечка. Є це перегони їди солодкої кукурудзи. В таких кукурудзяних центрах як Белвідір, Елджін, Мендота й інших влаштовуються кукурудзяні фестивалі під час яких мешканці міста виходять на майдан, де у величезних казанах варять кукурудзу. Навіть переїжджаючі авта мусять зупинитися і їх пасажири їсти кукурудзу. Разом вісім тон кукурудзяних качанів вивезено з міста Белвідір по такому фестивалю на смітник. Місцева торговельна палата стверджує, що це найдешевша пропаґанда для навчення людей їсти більше кукурудзи, бодай в качанах, бо — як відомо — американці кулеші не люблять й не варять!

За справжнє об'єднання колишніх вояків

(Закінчення зі стор. 2.)

Делеґатського З'їзду було те, що тієї постанови не оформлено в окремій точці і не вставлено її до зміненого статуту. Однак Гол. Управа ОбВУ заявила право до автономности клітин внутрі цієї організації однаково б. воякам УПА, як і Української Дивізії в переговорах із ними. Приготовляючись до найближчого Делеґатського З'їзду, Гол. Управа ОбВУ рішила переглянути існуючий статут організації та запропонувати найближчому З'їздові зміну статуту на такій плятформі, на якій постало Братство Усусусів, даючи змогу тим членам якоїсь окремої формації, які мають дійсно свої окремі цілі (напр. б. дивізійники: нести поміч своїм товаришам, залишенцям у Німеччині, та вдержувати тісний зв'язок із масою б. дивізійників в Англії) — створити автономну власну клітину. Але вона не може бути поза спільною об'єднуючою та одною комбатантською організацією, поруч якої існує тільки організація українців-ветеранів американської армії. Організація мусить існувати за фізичним членством, бо вона мусить знати своїх членів, хто, звідки, чим був і чим є. Так водиться у всьому світі.

Коли у спільній організації існує перевага б. членів якоїсь одної формації, то вони автоматично дістають змогу впливати на вибір її керівних органів і на її діяльність.

Існує теж таке величезне поле для всіх амбіцій і для кожної енергії! Коби тільки ці амбіції були творчі й енергія проявлялася у конкретній роботі! І тому маємо надію, що теперішній хаос на українському комбатантському ґрунті в ЗДА, швидко закінчиться та що б. вояки українці знову дадуть новий добрий приклад об'єднюючої організованости.

Музичний Інститут вже почав працю

Дирекція Українського Музичного Інституту повідомила, що нормальне навчання всіх головних предметів почалось в Інституті 2 вересня ц. р. Усіх Громадян, що інформувалися листовно про навчання і тих Батьків, що хотіли б запевнити своїм дітям старанну музичну освіту, — повідомляється, що зголошувати учнів можна без перерви в урядових годинах: **четвер 6.30 — 7.30 і субота 1.15 — 3.00**, або безпосередньо в учителів Інституту. Виклади групових теоретичних предметів починаються 1. жовтня ц. р.

На численні запити Громадянства, Дирекція Інституту подає до відома, що склад Учительського Збору Українського Музичного Інституту в Ню Йорку є слідуючий:

Фортепіян: В. Кіпа, М. Полевський, О. Волошин, М. Байлова, Е. Чапельська, К. Чічка, І. Соневицький, Р. Савицький.

Скрипка: В. Цісик.

Віолончеля: І. Недільський.

Сольоспів: І. Приймова.

Композиція і теоретичні предмети: В. Грудін, І. Недільський, І. Соневицький.

Рівночасно Дирекція Інституту звертається до всіх українських громад у невеликій віддалі від Ню Йорку і Филаделфії з проханням подати відомості про скількість їх дітвори та молоді і про можливість зорганізування у них Відділів У. М. Інституту. Після зголошень подамо всі точніші вияснення безпосередньо листовною дорогою. Листи слати на адресу:

Roman Sawycky; 1322 N. 28 th Street. Philadelphia 21 Pa

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВІДГУКИ ДНЯ

ОДИНОКИЙ ВИХІД

Вже від довшого часу докучають мені люди одною справою. Пишуть листи, говорять усно, а навіть переказують: „скажіть там" і т. д.

Ось передо мною лежать три листи, що недавно прийшли.

Перший:

„... Дуже дивуюся, що Ви ще досі не забрали в цій справі слова! Виглядає, що 1) або Вас не цікавить політика (в що я вірю), 2) або Ви не хочете з якихсь причин заторкувати цю справу (в що я починаю вірити), 3) або не знаєте, що написати (в що я вкінці повірю)... З глибокою пошаною до Вас — Читач".

Другий:

„Дорогий Друже!.. І Ти ще досі не відізвався на все те, що на нас виписують. Направду не пізнаю Тебе! Не такий був Галактіон Чіпка у Львові. Гай-гай! Літа, Брате, зробили своє. Був голосок, та позички з'їли... Тримайся! Здоровлю щиро — Твій" (ім'я-рек).

Третій:

„... Вже стільки журналістів, постійних і принагідних дописувачів забірало слово в цій справі „ніже титли, ніже тії коми"! На вічах, маніфестаціях, демонстраціях — аж гуде від протестів, а з Вашого боку — ні чичирк. Дивно! Дуже дивно!! Їйбо дивно!!!" (підпис нечиткий)

Розмов і переказувань не наводжу, бо заповнив би ними не один, а два фейлетони.

Про що ж іде?

Про „Східняка", „Новое Русское Слово" і господина Дікого (чи він не з Комарівських Хуторів?!) та про їх — раз громоподібний крик, а раз жалібну „воплю" на тему українців і т. п. галичан.

Всім інтерпелянтам відповідаю коротко: Не обзивався я в цій справі, бо я є москвофіл.

Люблю москалів, щоправда з далека, але люблю. За „Волга Волга", „Дубінушку", „Вніз па матушкі", а навіть за „Панапрасно Ванька ходіш". Милий нарід.

І мені їх просто-напросто жаль. Хочуть до когось пристати, а всі їх цураються. А найбільше ми, українці (з лемками, бойками, подолянами і ...галичанами — як написав один таки український журналіст і таки в українськім часописі!).

Просяться бідні москалі жити з нами під одним дахом, а ми вперлися як цапи — ні і ні. Нехай — кажуть, що хочуть роблять, ми їх не потребуємо.

Мені здається, що це з нашого боку не людяно і не політично.

Тимбільше, що існують підстави, на яких можна було б таку симбіозу змайструвати.

Кожний москаль признає, що Київ був матерю всіх городів давньої Руси.

Це перше.

Кожний москаль повинен признати, що „старший брат" не може бути старшим, бо — як метрика показує — вродився пізніше.

Це друге.

Українець повинен признати за москалем право звати себе „двоюрідним молодшим братом" і не допитуватися дуже, хто з його батьків був угро-фінсько-татарського походження: батько чи мати.

Це третє.

Коли ці три речі будуть прийняті обидвома сторонами, тоді вже легко буде дійти до угоди.

Кілька точок такої угоди подаю:

1. Московщина приєднується до України на засадах повної національної автономії, з власним урядом, крім міністерств: закордонних справ, фінансів і війни.

2. Дозволяється в московських школах учити української мови.

3. Муштрова мова в пожежній сторожі і в союзі воєнних інвалідів — місцева, тільки в війську — державна.

При підписанні угоди ручити святочно за її додержання так, як москалі ручили нам, і так її точно додержуватись, як додержувались москалі супроти українців.

Сліпий бачить, що в цей спосіб вийшли б нарешті і ми і вони зі сліпої вулиці.

Галактіон Чіпка

Участь національних груп у передвиборчій кампанії

Щоб заохотити якнайбільше число людей до участи в голосуванні під час листопадових виборів, організації всіх національних груп по всій країні запрошуються взяти участь у кампанії за реєстрацію та голосування. З участю Загальної Ради Громадської єдности, як координаційного тіла, створюється Комідет Національних організацій для ведення кампанії за реєстрацію та голосування.

Від імени Організаційного Комітету, м-р Р. Люіс, Директор Загальної Ради Громадської Єдности, закликає національні організації включитися разом з сотнями інших провідних американських груп в кампанію, і добитись того, щоб принаймні 63,000,000 людей взяло участь у виборах.

Ця непартійна і неполітична кампанія, зорганізована Американською Герітедж Фундейшен, що зорганізувала також Поїзд Свободи, і підтримувана понад 50 національними непартійними організаціями. Кожна з цих організацій взяла на себе окрему ділянку роботи, щоб уникнути дублювання праці. Наприклад, Американський Легіон відповідальний за транспортування до виборчих пунктів у день виборів. Дівчата-Скавти беруть на себе обов'язки доглядати за дітьми. Американська Бібліотечна Асоціація організує інформаційне бюро по публичних бібліотеках. Загальна Рада Громадської Єдности, як одна з чільних організацій, допомагатиме всім національним організаціям провадити кампанію серед їхніх членів, „Голосуйте, як хочете, але голосуйте" — таке гасло всієї кампанії. Мета цілої кампанії стимулювати якнайширше зацікавлення американських громадян у виборах, розтлумачити важливість і значення кожного голосу, а також відповісти критикам, які кажуть, що правдива демократія не існує, а американці не цінять своїх виборчих прав.

Організатори кампанії нагадують всім управненим до голосування громадянам, що для голосування в день виборів треба буити спочатку зареєстрованим. Терміни реєстрації різний в різних стейтах, але здебільшого він визначений на вересень і жовтень. Отже, головна мета кампанії — розбудити інтерес виборців до виборів і порадити їм довідатись про всі місцеві вимоги для реєстрації і бути вчасно зареєстрованими, щоб мати змогу взяти активну участь в листопадових виборах.

УСПІХИ НОВИХ ПОСЕЛЕНЦІВ У КАНАДІ

Канада виправдує себе як „країна великих можливостей" для нових поселенців, в яких було досить сміливости випробовувати нові шляхи у влаштовуванні свого життя в цій країні. Декілька прикладів, що їх беремо із статті Роберта Мек Кіон, друкований у „Вікенд Магазин", підтвердять сказане.

Володимир Батицький, українець, що поселився в Едмонтоні чотири роки тому, направду не мав „ані цента при душі" в моменті причалення до берегів Канади. Тепер він є власником каварні „Пурітан Кафе", сплативши 18,000 дол. різних позичок.

Едвард Тороквей, естонець, який у 1948 р. поселився в Торонті і розпочав там виробляти дитячі забавки, маючи тільки 2,000 дол. початкового капіталу, сьогодні є власником фабрики вартости 50,000 дол.

Д-р Франтішек Немец і його дружина є власниками ресторану і пекарні тістечок „Ля Богем" в Оттаві. Перед тим Немец був представником Чехословаччини у Канаді. Від того посту і повороту до Праги він відмовився тоді, коли комуністи перебрали владу в його батьківщині.

Едвін Мюір, механік з Йоркшайр, прибув до Канади з капіталом 1,000 дол. Спочатку він працював в одному із галіфакських гаражів. У 1950 р. він підняйняв гараж і почав сам вести всі роботи. Тепер він є продавцем одної американської і одної британської автомобільних фірм. Водночас він відкрив крамничку, в якій можна набути деталі тих автомашин, що він їх має на продаж. Крамничку цю започатковав він уже з капіталом 4,000 дол.

Владімір Я. Фетск був власником одної із найбільших огіркових фірм у Чехословаччині. Після комуністичного перевороту його фабрику передано державі. Прибувши до Канади, Фетск уже по кількох місяцях заклав на спілку з Овеном Дж. Грейвес, президентом найбільшої ярино-овочевої фірми в провінції Нова Скошія, огіркове підприємство, в якому затруднено 50 робітників.

Двох бельгійців — Луї де Льохт і Фернад Гендерсон, прибули до Канади з капіталом 6,000 дол. Тепер вони є власниками ресторану „Бастоль" у місті Квебек і дають працю 14 людям. Знову ж голяндець Франс ван Кемп приїхав до Канади із 100 дол. Сьогодні — він власник крамниць „Волфвіль Фарм енд Гоум Сіпплай" у Новій Скошії.

„Канадійська Сцена"

Передбачує шестигодинну працю денно

Ню Йорк. — Шестигодинний день праці приходить тепер на денний порядок в робітничих вимогах, заявив Лоренс П. Лінделоф, недавній предсідник юнії малярів, декораторів та тапіцерів, що належать до Американської Федерації Праці. Він не каже, що ця справа вирине вже на денним порядку конвенції Американської Федерації Праці, що збірається в Ню Йорку найближчого понеділка, але пригадує, як поступала справа скорочення годин праці від 1902 р., тобто від тоді, коли він вступив до юнії. Перед тим, заки зорганізовано юнію, він працював по 60 годин тижнево, а тоді, коли він приступив до юнії денна платня виносила два доляри. Останнього тижня, коли він зрікся головування в своїй юнії, яка нараховує чверть мільйона членів, її члени діставали по 20 дол. денно, працюючи по 35 або 40 годин тижнево. Крім того члени мають добродійний фонд та забезпечення на старість. Пригадуючи на поступ, осягнений членами впродовж 50 років, Лінделоф твердить, що це справа короткого часу, що робітництво вийде з вимогою шестигодинного дня праці.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Дністер", від. 430 подає до відома, що побір складок за місяць вересень відбудеться в неділю, 14. вересня, в годинах від 12-ої до 2-ої, в Укр. Клюбі, при 847 N. Franklin St. Довгуючих членів просимо застановитись вкінці над непотрібним зволіканням платности складок, яка приносить нам багато лишньої праці, а для них самих може бути перешкодою в виплаті обезпечення на случай нещасливого випадку. Тому всіх довгуючих членів, які не вирівнюють своїх складок в вище згаданому часі будемо змушені суспендувати, бо обезпечення на кредит ніґде не має. — Управа: Р. Дяків, О. Вакай, Р. Сенків.

БРОДЖПОРТ КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59 повідомляє, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 13. вересня, в У. Н. Домі, 517 Гайет вул., точно о год. 7:30 ввечорі. Взивається все членство прийти на час. Як рівнож кожний член і членкиня зобовязані дати свою жертву, найменше одного доляра на Союзівку. Пригадується членам, щоби вирівняли свої довги до товариства. — Д. Постоловський, предс.; Ю. Добуш, кас.; М. Галькевич, секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 13-ти мільйонового майна організації!

Ділюся із Знайомими сумною вісткою, що мій Найдорожчий Муж

ЯКІВ КОРНАТ

помер 10. вересня ц.р., в шпиталі в Брукліні в 68. році життя. Покійний мешкав під ч. 8317 Victor Ave, Elmhurst, L. I., N. Y. Був членом Українського Демократичного Клюбу. Тіло Покійного находиться в Похоронному заведенні П. Яреми 129 E. 7th St., New York, N. Y., де в п'ятницю 12. ц.м., о год. 8-ій ввечорі відбудеться ПАНАХИДА. Похорон відбудеться в суботу, 13. вересня, о год. 8:45 рано, з каплиці П. Яреми до Церкви св. Юрія, а звідти на кладовище Кальварія.

Горем прибита ЕМІЛІЯ КОРНАТ.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІСНИКІВ І ДЕРЕВНИКІВ ОБУЛІД ділиться з Товаришами і Громадянами сумною вісткою, що 10. вересня ц.р., помер в Ню Йорку, в 64 році життя, чільний український деревник, довголітній, визначний член нашого Товариства.

ОСИП ВИННИК

б. прокурент Тартаку Годулля в Синевідську Вижнім в Галичині.

Панахида відбулася 11. вересня о год. 8. вечором в каплиці похоронного заведення П. Яреми, Ню Йорк, 129 E. 7th St., похорон відбудеться з того ж заведення в суботу, 13. вересня, о год. 9:45.

ОСИП ВИННИК,

син Катерини — Івана, роджений 17. мая 1889 р., в Долині, Галичина, бувший старшина У.Г.А. І-го галицького корпусу, бувший організатор культурно-освітнього-кооперативного життя в Синевідську Вижнім і в повіті Сколє — по короткій серцевій недузі, упокоївся 10. вересня, 1952, о год. 6:30 рано в шпиталі Белвю.

Оставив в жалобі і смутку жену Ангелину, прибрану дочку Ірину, брата Івана і його рідню, та Синевідську громаду в Ню Йорку.

Вдома лишились дочка Ірена, зять Василь, внука, двох братів і сестра.

За упокій душі відбулися парастаси в четвер дня 11. вересня, о год. 8. веч., і в п'ятницю, дня 12. вересня, о год. 8. веч., в похоронному заведенню Петра Яреми.

Похорони з похоронного заведення до грек.-кат. Церкви на 7. вулиці відбудуться в суботу, дня 13. вересня, о год. 9:30 перед полуднем.

Вічна Йому Память.

ТАРЗАН, ч. 2914. Втеча з перепонами.

"NOW!" CRIED TARZAN. "GET INTO THE TUNNEL—QUICK!"

"RUN, BETTY!" WEST GROWLED. "HE CAN'T HOLD THAT BRUTE FOREVER!"

DRAGGING THE HALF-STRANGLED BEAST INTO THE MOUTH OF THE PASSAGE, TARZAN SUDDENLY DROPPED IT AND LEAPED BACK.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

„Тепер!", кричав Тарзан, „йдіть у тунель, швидко!"

„Біжи, Бетті!", ричав Вест. „Він не може вічно тримати ту тварину!"

Тягнучи напівпридушену бестію в отвір коридору, Тарзан нагло кинув нею і скочив назад.